ARREST VAN HET HOF (Derde kamer)
20 juni 1985 *

In zaak 141/84,

H. de Compte, ambtenaar van het Europees Parlement, wonende te Luxemburg, Avenue Guillaume 10, vertegenwoordigd door G. Vogel, advocaat te Luxemburg,

verzoeker,

tegen

Europees Parlement, vertegenwoordigd door zijn secretaris-generaal H. J. Opitz als gemachtigde, bijgestaan door M. Peter, hoofd van de afdeling juridische zaken en administratie, en R. Andersen, advocaat te Brussel, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij het secretariaat-generaal van het Europees Parlement, Plateau du Kirchberg,

verweerder,

betreffende, enerzijds, een verzoek tot nietigverklaring van het besluit van 24 mei 1984, waarbij de voorzitter van het Parlement verzoeker bij wege van tuchtmaatregel heeft teruggezet van de rang A 3 naar de rang A 7, salaristrap 6, en, anderzijds, een verzoek aan het Hof om verzoeker akte te verlenen, dat hij zich het recht voorbehoudt vergoeding te vorderen van de hem door dat besluit veroorzaakte schade,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

samengesteld als volgt: C. Kakouris, kamerpresident, U. Everling en Y. Galmot, rechters,

advocaat-generaal: P. VerLoren van Themaat
griffier: D. Louterman, administrateur

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 15 mei 1985,

* Procestaal: Frans.

het navolgende

ARREST

(omissis)

In rechte

1 Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 4 juni 1984, heeft H. de Compte, ambtenaar van het Europees Parlement, beroep ingesteld tegen het Europees Parlement. Hij verzoekt het Hof, het te zijnen aanzien getroffen degradatiebesluit nietig te verklaren, hem met terugwerkende kracht ten volle in zijn rechten te herstellen en hem akte te verlenen, dat hij zich het recht voorbehoudt schadevergoeding te vorderen.

2 Op 14 januari 1983 liet de voorzitter van het Europees Parlement de Compte, op dat ogenblik ambtenaar van rang A 3 met de functie van rekenplichtige van het Europees Parlement, weten, dat bepaalde feiten aan het licht waren getreden, die aanleiding konden zijn om tegen hem een tuchtprocedure in te leiden. Op 28 januari 1983 werd betrokkene overeenkomstig artikel 87 van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen eerst gehoord door de directeur-generaal Administratie, personeel en financiën van het Europees Parlement.

3 Op 13 april 1983 legde de voorzitter van het Parlement overeenkomstig artikel 87, tweede alinea, van het Statuut aan de voorzitter van de tuchtraad een rapport voor betreffende de bezwaren tegen de Compte. De tuchtraad kwam verschillende keren bijeen tussen 2 juni 1983 en 10 februari 1984. Op laatstgenoemde datum stelde hij met drie tegen twee stemmen voor, de Compte bij wege van tuchtmaatregel een berisping te geven. De twee leden van de tuchtraad die tegen deze maatregel waren, verklaarden zich voor vrijspraak van de beschuldigde ambtenaar.

4 Op 16 maart 1984 besloot de voorzitter van het Europees Parlement in zijn hoedanigheid van tot aanstelling bevoegd gezag, de Compte tuchtrechtelijk te ontslaan zonder vermindering of intrekking van het recht op ouderdomspensioen. In het desbetreffende besluit werden ten aanzien van verzoeker zes bezwaren geformuleerd die betrekking hadden op verscheidene onregelmatigheden die deze laatste in het kader van zijn werkzaamheden als rekenplichtige zou hebben begaan.

5 Op 21 maart 1984 diende verzoeker krachtens artikel 90, lid 2, van het Statuut bij de voorzitter van het Parlement een klacht in tegen het ontslagbesluit van 16 maart 1984. Deze klacht werd op 11 april 1984 aangevuld met een tweede klacht, die hoofdzakelijk berustte op het feit, dat het Europees Parlement de Compte op 10 april 1984 décharge had verleend voor het begrotingsjaar 1981, dat wil zeggen het begrotingsjaar tijdens hetwelk de aan verzoeker verweten feiten zouden zijn begaan.

6 Op 24 mei 1984 besloot de voorzitter van het Europees Parlement in antwoord op de bij hem ingediende klacht en aanvullende klacht, het tuchtrechtelijk ontslag om te zetten in een andere sanctie, te weten terugzetting naar rang A 7, salaristrap 6. Ter motivering van dit besluit werd verwezen naar de gronden waarop de aanvankelijke sanctie — het tuchtrechtelijk ontslag — berustte.

7 Op 4 juni 1984 heeft de Compte tegelijkertijd:

— bij de voorzitter van het Europees Parlement een klacht ingediend tegen dit tweede besluit van 24 mei 1984;

— het onderhavig beroep ingesteld, dat hoofdzakelijk strekt tot nietigverklaring van voornoemd degradatiebesluit van 24 mei 1984;

— een beroep in kort geding ingesteld, strekkende tot opschorting van de tenuitvoerlegging van dit besluit tot na de uitspraak van het Hof in de hoofdzaak.

8 Bij beschikking van 3 juli 1984 heeft de president van de Derde kamer, waarnemend voor de president van het Hof, beschikt, dat de tenuitvoerlegging van het besluit van 24 mei 1984 werd opgeschort tot na de uitspraak van 's Hofs arrest.

9 Bij besluit van 4 juli 1984 heeft de voorzitter van het Europees Parlement de door verzoeker op 4 juli 1984 ingediende klacht afgewezen.

Conclusies, strekkende tot nietigverklaring van het degradatiebesluit van 24 mei 1984

10 Tegen dit besluit heeft verzoeker in de eerste plaats zes middelen aangevoerd die de formele wettigheid, te weten de regelmatigheid van de tuchtprocedure, betreffen:

— de tegen hem ingeleide tuchtprocedure zou niet-ontvankelijk zijn op grond van miskenning van de regel „non bis in idem,,, zoals neergelegd in artikel 86 van het Statuut, dat verbiedt om wegens dezelfde, met elkaar samenhangende feiten twee tuchtprocedures in te leiden;

— de in artikel 87 van het Statuut bedoelde voorafgaande hoorzitting zou zijn gehouden door een daartoe niet bevoegde ambtenaar;

— de door verzoeker tijdens de voorafgaande hoorzitting aan deze ambtenaar overhandigde documenten zouden nooit aan de tuchtraad zijn voorgelegd, zulks in strijd met het beginsel van het contradictorisch karakter van de procedure;

— de drie door de tuchtraad opgeroepen getuigen zouden zijn gehoord zonder dat verzoeker daarbij aanwezig was en zonder dat hij daarvan op de hoogte was gebracht, andermaal in strijd met het beginsel van het contradictorisch karakter van de procedure;

— voornoemd beginsel zou eveneens zijn geschonden door de weigering van de tuchtraad om de door verzoeker of diens raadsman voorgestelde getuigen te horen;

— tenslotte zou de tuchtraad ten onrechte hebben geweigerd om zijn werkzaamheden te schorsen in afwachting van de resultaten van het op datzelfde ogenblik door de commissie voor begrotingscontrole van het Europees Parlement uitgevoerde administratieve onderzoek.

11 Voorts heeft verzoeker tot staving van zijn conclusies vier middelen aangevoerd die de materiële wettigheid, te weten de gegrondheid van het bestreden besluit, betreffen:

— het besluit van 24 mei 1984 zou onvoldoende met redenen zijn omkleed;

— de door het Europees Parlement aan verzoeker verleende décharge zou aan de tuchtmaatregel elke rechtsgrondslag ontnemen;

— de zes ten aanzien van verzoeker in aanmerking genomen bezwaren zouden op onwaarheden of op een onjuiste interpretatie van de feiten berusten;

— tenslotte zou de aan verzoeker opgelegde sanctie kennelijk onevenredig zijn aan de ernst van de verweten verzuimen, gesteld al dat zij bewezen waren.

12 Het Hof heeft partijen laten weten dat het in verband met de ingewikkeldheid van de zaak, het verkieslijk oordeelde, zich eerst uit te spreken over de regelmatigheid van de procedure voor de tuchtraad. Van de daarop betrekking hebbende middelen dient in de eerste plaats het middel te worden onderzocht, dat het beginsel van het contradictorisch karakter van de procedure zou zijn miskend, aangezien de tuchtraad drie getuigen zou hebben gehoord zonder dat verzoeker of diens raadsman daarbij aanwezig was.

13 Verzoeker stelt, dat het beginsel van het contradictorisch karakter van de procedure, alsook de rechten van de verdediging zijn miskend, doordat de drie door de tuchtraad opgeroepen getuigen zijn gehoord zonder dat hij daarbij aanwezig was en zonder dat hij schriftelijk of mondeling was verwittigd van de datum waarop deze getuigen zouden worden gehoord. Deze drie getuigen zouden juist zijn gehoord omtrent de belangrijkste aan verzoeker verweten feiten en verzoeker zou, indien hij daarbij aanwezig was geweest, een groot aantal valse of onvolledige verklaringen hebben kunnen rechtzetten.

14 Het Europees Parlement spreekt deze bewering niet tegen, doch merkt op, dat de tuchtraad van de drie hoorzittingen bandopnamen heeft gemaakt en een verslag heeft opgesteld waarvan de tekst door de getuigen is goedgekeurd. Deze stukken zouden, zo nodig na vertaling, aan verzoeker of diens raadsman ter hand zijn gesteld. Verzoeker zou aldus kennis hebben kunnen nemen van alle opgenomen hoorzittingen en opmerkingen hebben kunnen maken omtrent hetgeen tegen hem mocht zijn ingebracht, voordat de tuchtraad zijn werkzaamheden had beëindigd,

zulks in overeenstemming met het contradictorisch karakter van de tuchtprocedure.

15 Het Hof heeft in het arrest van 11 juli 1968 (zaak 35/67, Van Eick, Jurispr. 1968, blz. 461) verklaard, dat de tuchtraad uit hoofde van de hem in bijlage IX bij het Statuut toegekende bevoegdheden weliswaar een adviserend orgaan van het tot aanstelling bevoegde gezag is, doch gehouden is bij de vervulling van zijn taak de grondbeginselen van het procesrecht te eerbiedigen.

16 Een van deze grondbeginselen is het beginsel van het contradictorisch karakter van de procedure; dit beginsel waarborgt de eerbiediging van de rechten van de verdediging, hetgeen trouwens uitdrukkelijk wordt bevestigd door artikel 6 van bijlage IX bij het Statuut, dat bepaalt:

„Indien de tuchtraad zich onvoldoende voorgelicht acht aangaande de ten laste gelegde feiten of de omstandigheden waaronder deze hebben plaatsgehad, kan de raad een onderzoek op tegenspraak gelasten."

17 Volgens een regel die de rechtsstelsels van de meeste Lid-Staten gemeen hebben, wordt bij een onderzoek als bedoeld in voornoemd artikel 6 van bijlage IX, het contradictorisch karakter van de procedure slechts geëerbiedigd, indien de beschuldigde ambtenaar of zijn raadsman in de gelegenheid wordt gesteld, bij een eventueel getuigenverhoor aanwezig te zijn en de getuigen de vragen te stellen die hem dienstig voorkomen voor zijn verdediging.

18 Wordt de beschuldigde ambtenaar daarentegen het recht ontnomen om zelf of bij monde van zijn raadsman vragen te stellen aan de getuigen, dan zou hij niet in een gelijke positie verkeren als de in de tuchtraad zetelende vertegenwoordigers van de administratie, die wel over dat recht beschikken. Bovendien kan een eenvoudig schriftelijk antwoord van de beschuldigde ambtenaar op het verslag van een hoorzitting niet dezelfde waarde hebben als de dialoog die voor een tuchtraad tussen die ambtenaar en een getuige tot stand moet kunnen komen. De directe ondervraging van de getuige door de verdediging kan soms nieuwe feiten aan het licht brengen en kan voor de getuige ook aanleiding zijn om zelf onvolledige of onjuiste verklaringen te preciseren of te corrigeren. De leden van de tuchtraad kunnen

aldus een geheel andere indruk van de zaak krijgen dan bij de eenvoudige lezing van een schriftelijk stuk van de beschuldigde ambtenaar.

19 Bijgevolg moeten de termen „onderzoek op tegenspraak" in artikel 6 van bijlage IX in die zin worden uitgelegd, dat wanneer de tuchtraad besluit getuigen te horen, de beschuldigde ambtenaar of zijn raadsman in de gelegenheid moet worden gesteld om bij die hoorzittingen aanwezig te zijn en aan de getuigen vragen te stellen.

20 De omstandigheid, dat verzoeker vóór de beëindiging van de werkzaamheden van de tuchtraad kennis zou hebben kunnen nemen van het schriftelijke verslag van de in casu gehouden getuigenverhoren, en opmerkingen zou hebben kunnen maken over hetgeen eventueel tegen hem was ingebracht, waarborgt op zichzelf niet het contradictorisch karakter van de procedure.

21 Zonder dat de overige tot staving van voornoemde conclusies van verzoeker aangevoerde middelen behoeven te worden onderzocht, moet mitsdien worden gesteld, dat de procedure voor de tuchtraad door een wezenlijk gebrek is aangetast, en moet het op het aldus verstrekte advies berustende besluit van het Europees Parlement van 24 mei 1984 waarbij verzoeker bij wege van tuchtmaatregel is teruggezet in rang, derhalve worden nietigverklaard.

Conclusies, strekkende tot volledig rechtsherstel van verzoeker met terugwerkende kracht

22 Op grond van artikel 176 EEG-Verdrag is de instelling die de vernietigde handeling heeft verricht, gehouden de maatregelen te nemen die nodig zijn ter uitvoering van het arrest van het Hof van Justitie. Het Hof kan niet, zonder zijn bevoegdheid te overschrijden, de gemeenschapsinstellingen bevelen geven met het oog op de uitvoering van zijn arresten. Bijgevolg zijn deze conclusies niet-ontvankelijk.

Conclusies ertoe strekkende dat het Hof verzoeker akte verleent, dat hij zich het recht voorbehoudt tegen het Europees Parlement een beroep tot schadevergoeding in te stellen

23 Geen enkele bepaling van het Verdrag of van het Reglement voor de procesvoering kent het Hof de bevoegdheid toe om een partij akte te verlenen, dat zij kenbaar heeft gemaakt voornemens te zijn, eventueel een beroep in te stellen tegen een gemeenschapsinstelling. Mitsdien zijn deze conclusies niet-ontvankelijk.

Kosten

24 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen. Aangezien verweerder op de voornaamste punten in het ongelijk is gesteld, dient hij in de kosten te worden verwezen, de op de procedure in kort geding gevallen kosten daaronder begrepen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

rechtdoende:

1) Verklaart nietig het besluit van 24 mei 1984, waarbij de voorzitter van het Europees Parlement verzoeker bij wege van tuchtmaatregel heeft teruggezet van rang A 3 naar rang A 7, salaristrap 6.

2) Verwerpt het beroep voor het overige.

3) Verwijst verweerder in de kosten, de op de procedure in kort geding gevallen kosten daaronder begrepen.

Kakouris Everling Galmot

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 20 juni 1985.

De griffier
P. Heim

De president van de Derde kamer
C. Kakouris